

De Stemming van 29 september 2019

Deze week zien we geen verschuivingen. De electorale posities van de verschillende partijen is onveranderd. We vergelijken de cijfers van deze week met de laatste peiling vlak voor de Provinciale Statenverkiezingen van maart jl. Daarnaast doen we hetzelfde met de cijfers van de Politieke Barometer (doorgaans een N van rond de 1000 respondenten, Peil.nl heeft doorgaans rond de 3000 respondenten)

Als de laatste twee kolommen van de tabel hieronder wordt bekeken (de verschuivingen in 6 maanden van de beide peilingen) dan zien we dat bij de meeste partijen de verschuivingen bij beide peilingen sterk op elkaar lijkt. Alleen bij de PvdA en GroenLinks zien we verschillen die groter zijn dan 2 zetels bij de trend. Echt grote verschillen in absolute zin zien we bij de VVD (wij 28 en Politieke Barometer 33), de PvdA (wij 20 en Politieke Barometer 13) en D66 (wij 11 en de Politieke Barometer 15).

Hoewel de uitslag van de Provinciale Statenverkiezingen niet 1-op-1 vertaald kan worden naar de peiling van de Tweede Kamer is het in dit kader wel interessant wat het verschil was toen t.a.v. deze drie partijen tussen de twee peilingen. De VVD haalde 14% bij die verkiezingen, wij hadden op 16 maart 14% en Politieke Barometer 17%. De PvdA haalde ruim 8%, wij hadden 8% en de Politieke Barometer 6%, D66 haalde bij PS2019 bijna 8%, wij hadden 7% en Politieke Barometer 8%.

Peiling Zetelverdeling Peil.nl

zetels	TK2017	16-3-2019	29-9-2019	Versch. t.o.v. 16-3	Versch. t.o.v. TK2017
VVD	33	22	28	6	-5
PvdA	9	12	20	8	11
CDA	19	13	16	3	-3
PVV	20	15	15		-5
FVD	2	20	13	-7	11
GroenLinks	14	17	13	-4	-1
D66	19	11	11		-8
SP	14	12	9	-3	-5
Partij voor de Dieren	5	7	7		2
ChristenUnie	5	7	6	-1	1
50PLUS	4	5	6	1	2
DENK	3	4	3	-1	0
SGP	3	3	2	-1	-1
Overige partijen		2	1	-1	1
	150	150	150		
Coalitie	76	53	61	8	-15

Politieke Barometer

20-3-2019	26-9-2019	Versch. t.o.v. 20-3	Versch. bij Peil.nl
26	33	7	6
9	13	4	8
14	15	1	3
19	17	-2	
17	11	-6	-7
15	14	-1	-4
13	15	2	
10	9	-1	-3
7	6	-1	
7	7		-1
7	5	-2	1
3	3		-1
3	2	-1	-1
	0		-1
150	150		
60	70	10	8

Al geruime tijd zetten we de politieke voorkeur af tegen twee vragen, die we samen de "kansrijk-index" noemen. De ene vraag betreft of men zich zorgen maakt over de eigen financiële toekomst. De tweede vraag is of de veranderingen van de laatste 10 a 20 jaar vooral meer kansen of bedreigingen heeft opgeleverd. Het is interessant om te zien in welke mate de verschuivingen in electorale voorkeuren in de laatste 6 maanden samenhangen met deze twee vragen.

Zowel in maart jl. als nu maakt 45% zich zorgen over de eigen financiële toekomst. We zien een duidelijke stijging bij VVD-, D66- en GroenLinks-kiezers. Juist omdat bij alle Nederlanders de score hetzelfde is gebleven kan vastgesteld worden dat die verschuiving bij die partijen met name komt door de verandering in de groep kiezers van die partijen. De VVD is immers nu 6 zetels groter dan in maart.

De andere twee partijen die het meest zijn verschoven in omvang van het electoraat in dit half jaar (PvdA en FVD) zijn weinig verschoven t.a.v. de omvang van de groep binnen het eigen electoraat, die zich zorgen maakt over de eigen financiële toekomst.

Aandeel dat zich zorgen maakt over de eigen financiële toekomst

	Allen	Stemt nu									
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FVD	PVV	50PLUS
maart 2019	46%	16%	30%	19%	36%	44%	48%	71%	57%	75%	65%
september 2019	46%	25%	32%	33%	48%	41%	47%	71%	52%	68%	63%

- zie volgende pagina

De tweede vraag of men vooral bedreigingen of kansen heeft ervaren door de veranderingen in de laatste 10 a 20 jaar presenteren we nu op de volgende wijze: Als in de onderstaande tabel de waarde 10 zou staan, betekent dat alle respondenten vooral kansen zien. De waarde 0 betekent dat alle respondenten vooral bedreigingen zien. De waarde 5 betekent dat er net zoveel kiezers zijn bij die partij die kansen zien en die bedreigingen zien.

Hier zien we bij de meeste partijen verschuivingen. We zien vooral een daling (dus een verschuiving in de richting van meer bedreigingen). Uit de tabel is op te maken dat de VVD kiezers erbij heeft gekregen die relatief gezien minder kansen zien, dan de VVD-kiezers die er in maart waren. Bij FVD is het beeld juist andersom. FVD is kiezers kwijtgeraakt die relatief gezien minder kansen zien. De kiezers die de PvdA erbij gekregen heeft laten gemiddeld ongeveer dezelfde score zien als de PvdA-kiezers van maart jl.

Indexwaarde kansen-bedreigingen. (Kansen=10 - Bedreigingen=0)

verticaal gepercenteerd	Allen	Stemt nu									
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FVD	PVV	50PLUS
maart 2019	4,7	6,8	5,5	7,6	6,6	5,6	5,0	3,8	3,2	2,3	2,8
september 2019	4,5	6,0	4,9	6,6	6,1	5,7	4,5	2,8	3,6	2,0	2,4

Dit weekend hebben we nog drie onderwerpen aan de orde gesteld: het advies over stikstofreductie, de rede van Greta Thunberg en de start van het impeachment-proces tegen President Trump.

Een ruime meerderheid van Nederlanders vindt dat er maatregelen moeten genomen worden tegen de uitstoot van stikstof. De verschillen naar politieke partij zijn, zoals gebruikelijk bij dit type onderwerp, vrij groot. Kiezers van FVD+PVV en GroenLinks staan het verst van het Nederlandse gemiddelde.

Vindt u dat in Nederland maatregelen moeten genomen worden tegen de uitstoot van stikstof?

verticaal gepercenteerd	Allen	Stemt nu									
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FVD	PVV	50PLUS
Ja	67%	63%	66%	89%	99%	86%	87%	84%	23%	30%	78%
Nee	27%	31%	23%	10%	0%	12%	6%	10%	67%	57%	16%
Weet niet/geen antwoord	6%	5%	10%	1%	1%	2%	8%	6%	11%	13%	7%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

- zie volgende pagina

Een meerderheid is voor het verlagen van de maximumsnelheid op de snelwegen in Nederland. Degenen die regelmatig op de snelwegen rijden scoren zo'n 10% lager dan het Nederlands gemiddelde.

Vindt u dat er maatregelen genomen moeten worden om de maximum snelheid op snelwegen in Nederland te verlagen?

verticaal gepercenteerd	Allen	Stemt nu									
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FVD	PVV	50PLUS
Ja	57%	41%	49%	72%	96%	75%	88%	82%	17%	23%	67%
Nee	39%	52%	50%	22%	4%	23%	10%	13%	76%	72%	23%
Weet niet/geen antwoord	4%	7%	1%	6%	0%	2%	2%	5%	7%	5%	9%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Een maatregel, waarbij in heel Nederland de maximumsnelheid maar 100 kilometer per uur wordt gezet, is 42% voor. Ook hier zien we dat degenen die regelmatig op snelwegen rijden 10% lager scoren dan het gemiddelde percentage van alle Nederlanders.

Vindt u dat op alle snelwegen in Nederland de maximumsnelheid op 100 kilometer gezet zou moeten worden?

verticaal gepercenteerd	Allen	Stemt nu									
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FVD	PVV	50PLUS
Ja	42%	25%	29%	31%	80%	61%	68%	69%	13%	22%	70%
Nee	53%	71%	69%	61%	15%	36%	24%	30%	80%	74%	26%
Weet niet/geen antwoord	5%	4%	2%	8%	5%	2%	8%	2%	7%	4%	4%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

- zie volgende pagina

Over een aanzienlijke reductie van de veestapel is Nederland zeer verdeeld. Nu zien we ook dat de CDA-kiezers daar in dezelfde mate op tegen zijn als de FVD- en PVV-kiezers.

Vindt u dat de veestapel in Nederland aanzienlijk gereduceerd moet worden?

Wat wel zal werken	Allen	Stemt nu									
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FVD	PVV	50PLUS
Ja	45%	39%	18%	69%	83%	65%	80%	67%	13%	17%	34%
Nee	46%	53%	65%	21%	7%	28%	16%	21%	82%	77%	55%
Weet niet/geen antwoord	9%	8%	18%	10%	11%	7%	5%	12%	5%	6%	11%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Over de toespraak van Greta Thunberg bij de VN-klimaatconferentie wordt zeer wisselend gedacht. De onderstaande tabel laat (wederom) zien hoe groot de verschillen in beoordeling zijn t.a.v. dit onderwerp tussen kiezers van de verschillende partijen. De scores bij GroenLinks en PvdD-kiezers zijn compleet tegengesteld aan de kiezers van FVD, PVV en ook 50PLUS.

Hoe beoordeelt u de toespraak van Greta Thunberg bij de VN-klimaatconferentie?

verticaal gepercenteerd	Allen	Stemt nu									
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FVD	PVV	50PLUS
Positief	15%	7%	10%	16%	52%	21%	46%	22%	1%	1%	5%
Vrij positief	12%	3%	9%	31%	23%	25%	15%	8%	2%	1%	6%
Neutraal	14%	20%	12%	22%	9%	26%	7%	22%	2%	6%	14%
Vrij negatief	15%	26%	28%	11%	7%	12%	4%	17%	20%	11%	22%
Negatief	31%	36%	29%	11%	0%	12%	6%	12%	68%	68%	44%
Weet niet/geen antwoord	13%	9%	11%	8%	8%	3%	22%	20%	8%	13%	10%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

- zie volgende pagina

Een meerderheid van de Nederlanders vindt het een verstandige beslissing van de Amerikaanse Democraten om een impeachment procedure tegen President Trump te starten, hoewel slechts 10% denkt dat dit zal leiden tot zijn aftreden.

Vindt u het een verstandige beslissing van de Amerikaanse Democraten om de impeachment procedure tegen President Trump te starten?

verticaal gepercenteerd	Allen	Stemt nu									
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FVD	PVV	50PLUS
Ja	54%	58%	66%	61%	71%	70%	61%	74%	18%	19%	52%
Nee	34%	26%	27%	22%	17%	22%	25%	18%	77%	67%	29%
Weet niet/geen antwoord	12%	16%	7%	17%	12%	8%	14%	9%	5%	13%	19%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

17% van de Nederlanders hoopt dat President Trump in 2020 wordt herkozen. Alleen kiezers van FVD en PVV hopen dat in meerderheid.

Hoopt dat President Trump in 2020 wordt herkozen.

verticaal gepercenteerd	Allen	Stemt nu									
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FVD	PVV	50PLUS
Ja	17%	5%	6%	0%	0%	3%	10%	4%	62%	59%	18%
Nee	76%	92%	84%	96%	100%	97%	81%	93%	26%	26%	76%
Weet niet/geen antwoord	7%	3%	10%	4%	0%	1%	8%	3%	12%	16%	6%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

In feite zijn alle uitslagen van vandaag een onderbouwing van de door mij gesignaleerde bubbels, die ik vergeleek met "Ajax- en Feyenoord-supporters, die naar Ajax-Feyenoord kijken". Een patroon dat je ook in de VS ziet als het over de president gaat. Volgens de laatste Gallup-poll is 90% van de Republikeinse kiezers positief over Trump ("approval-rating") en 5% van de Democraten. Cijfers die sinds het aantreden van Trump amper veranderd zijn.